

Tekoälylinjaus opetus- ja ohjaushenkilöstölle

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen toimiala

24.2.2026

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
2 Yleiset periaatteet	1
3 Tietosuoja ja tietoturva.....	2
4 Tekijänoikeus	2
5 Tekoälyn riskiluokitukset.....	3
6 Opetuksessa käytettävät tekoälysovellukset.....	5
7 Palaute ja jatkuva kehittäminen.....	5

Tekoälylinjaus opetus ja ohjaushenkilöstölle

1 Johdanto

Tämä linjaus määrittelee, miten generatiivista tekoälyä käytetään koulutuksen toimialalla ja varhaiskasvatuksessa osana opetusta ja sen suunnittelua. Linjaus on tarkoitettu varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialan henkilöstön käyttöön, ja se täydentää dokumenttia Sipoon kunnan Tekoälypolitiikka, jonka periaatteet ohjaavat yleisesti tekoälyn käyttöä Sipoon kunnassa.

Tekoälypolitiikka ja muut kunnan ajantasaiset tekoälyohjeistukset ovat luettavissa [Intrassa](#).

Linjauksen pohjana toimii Opetushallituksen materiaali [Tekoäly varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa – lainsäädäntö ja suositukset](#), jota on täydennetty Sipoon paikallisilla näkökulmilla. Opetushallituksen mukaan tekoälyn nopea kehittyminen ja tekoälysovellusten lisääntyminen edellyttää myös kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisia kehittämään pedagogiikkaa, opetuksen tavoitteita ja sisältöjä, oppimisen tukea sekä oppimisen ja osaamisen arviointia. Tekoälyn käytön yleistymisen myötä oppimisen tavat sekä käsitys tiedosta ja tietämisestä voivat muuttua, mutta kehitys ei tule poistamaan tarvetta oppia esimerkiksi lukemaan, laskemaan tai hallitsemaan eri oppiaineiden ydinsisältöjä.

2 Yleiset periaatteet

1. Koulutuksen järjestäjä tarjoaa koulutuksessa käytettävät laitteet sekä tekoälyjärjestelmät kuten tekoälyä hyödyntävät palvelut ja sovellukset. Henkilöstö ja oppilaat käyttävät vain koulutuksen järjestäjän hyväksymiä tekoälyjärjestelmiä.

Henkilöstö ei voi velvoittaa oppijaa rekisteröitymään tai luomaan omaa tunnusta sellaiseen palveluun tai sovellukseen, joka ei ole koulutuksen järjestäjän tarjoama.

Koulutuksen järjestäjä vastaa käytettävien tekoälyjärjestelmien lainmukaisuudesta ja eri lainsäädännöstä tulevien velvoitteiden toteutumisesta niitä käytettäessä.

2. Tekoälyn käytön tulee olla pedagogisesti perusteltua ja edistää opetussuunnitelman ja tutkintojen perusteiden mukaisia tavoitteita. Tekoälyn käyttö on kytketty Sipoon digistrategiaan ja oppijan digipolkuun.

Tekoäly nähdään itsessään oppimisen kohteena. Oppijoita tulee tukea kehittämään tekoälylukutaitoaan, tekoälyn käyttötaitojaan ja olemaan kriittisiä tekoälyn tuotoksia kohtaan oppijoiden ikä ja oppimisen tavoitteet huomioiden.

3. Tekoälyn käytön olla mahdollisimman avointa ja läpinäkyvää. Henkilöstölle, oppijoille ja huoltajille tulee kertoa tekoälyn käytöstä, jos tekoälyä käytetään.

4. Jos tekoälyjärjestelmää käytetään kasvatuksessa tai koulutuksessa, tulee varmistaa, että kaikilla käyttäjillä, kuten oppijoilla ja henkilöstöllä, on käyttöönoton kannalta riittävä ymmärrys ja kyky tulkita sekä kriittisesti arvioida tekoälyn tuottamia tuotoksia.

Tekoälyn toimintamallien ymmärtäminen ja sen vaikutusten hahmottaminen on lähtökohta tekoälyn vastuulliselle, turvalliselle ja innovatiiviselle käytölle. Tekoälyn käyttömahdollisuuksia ja rajoitteita tulee arvioida kriittisesti ja pohtia kokonaisvaltaisesti käytön sopivuutta, hyötyjä ja haittoja eri tilanteissa.

5. Käytettäessä tekoälyä, opettajan ja muun henkilöstön tulee sopia tekoälyn käytön periaatteista opiskelussa yhdessä oppijoiden kanssa. Käytön tulee olla avointa, eettistä ja on tärkeää, että oppijat saavat riittävän selkeät ja ikätaoiset ohjeet tekoälyn käytöstä. Tehtävien ohjeistuksissa hyödynnetään tekoälyn käytön liikennevalo-mallia. Jos sovitaan ettei tekoälyä käytetä, oppijoille kerrotaan etukäteen, mitä mahdollisesta tekoälyn hyödyntämisestä seuraa.
6. Tekoälyä käytettäessä tulee huomioida tekoälyn mahdolliset virhepäätelmät ja vinoumat sekä niiden vaikutukset. Myös oppijoiden kanssa keskustellaan tekoälyn virhepäätelmistä ja vinoumista. Koulutuksen järjestäjän on edistettävä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa toiminnassaan aktiivisesti sekä varmistettava, ettei tekoälyn käytöstä aiheudu lainvastaista syrjintää, esimerkiksi algoritmien tai datan vinoumien vuoksi.

3 Tietosuoja ja tietoturva

Salassa pidettävää tietoa, ei-julkista tietoa tai henkilötietoja sisältävää aineistoa ei saa syöttää generatiiviseen tekoälysovellukseen. Näitä tietoja ovat muun muassa nimi, henkilötunnus, sanalliset arvioinnit oppijoista, pedagogiset asiakirjat, terveystiedot ja uskonnolliseen vakaumukseen liittyvät tiedot sekä työnantajat muut ei-julkiset tiedot. On tärkeää huomioida, että henkilötietojen käsite on laaja ja se kattaa esimerkiksi myös oppijan kuvan ja äänen (kuten puhe tai laulu), kun kuva tai ääni on yhdistettävissä oppijaan. Järjestelmä voi myös kerätä laajasti erilaisia tietoja käyttäjästä ja järjestelmän käytöstä (mm. seurantateknologioiden avulla), jotka luokitellaan henkilötiedoksi.

Henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaosaamista ylläpidetään vuosittaisilla Navisec-koulutuksilla sekä toimialojen omilla ohjeilla ja koulutuksilla.

4 Tekijänoikeus

Teosten, kuten oppimateriaalien tai kuvien käyttäminen tekoälyn kouluttamisessa ilman teoksen tekijänoikeudenhaltijan lupaa on kielletty. Tämä koskee myös oppijoiden tekemiä teoksia, kuten kuvia ja omaperäisiä tekstejä. Tekoälysovellukseen voi syöttää tekijänoikeussuojan ulkopuolella olevaa sisältöä, ja avoimia sisältöjä, joiden käytölle ei ole asetettu ehtoja. On olemassa runsaasti tekijänoikeudesta vapaata aineistoa (esim. CC0-lisensoidut aineistot), jotka soveltuvat tekoälyn opetus- ja koulutuskäyttöön.

Tekoälyn tuottama sisältö ei yleensä saa tekijänoikeussuojaa, koska se ei täytä ihmisen luovan työn kriteerejä. Lopullisen sisällön tulisi olla pääosin ihmisen luomaa ja ylittää teoskynnyksen edellyttämät vaatimukset, jotta sisältö saisi tekijänoikeussuojan.

5 Tekoälyn riskiluokitukset

Tekoälyn käyttöä säätelee useampi laki tai säädöskokoelma. EU:n tekoälyasetus eli AI Act on yksi säädöskokoelma, joka ohjaa esimerkiksi minkälaisia tekoälyjärjestelmiä voidaan käyttää ja missä tilanteessa tekoälyä ei voida hyödyntää. Sen tavoitteena on, että EU:ssa käytettävät tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia, läpinäkyviä, eettisiä, puolueettomia ja ihmisten valvomia.

Tekoälyasetuksessa tekoälyn käyttöä lähestytään riskien näkökulmasta. Asetuksessa tekoälyyn liittyvät käytännöt on luokiteltu seuraaviin kategorioihin:

- kielletyt tekoälyyn liittyvät käytännöt (esim. ihmisen käyttäytymiseen vaikuttaminen vahingollisella tavalla, manipulointi, ihmisen haavoittuvuuksien hyödyntäminen, sosiaalinen pisteytys)
- suuririskiset tekoälyjärjestelmät (esim. pääsy tai hyväksyminen koulutukseen, oppimistulosten arviointi, koulutustason arviointi, käyttäytymisen tarkkailu)
- matalariskiset tekoälyjärjestelmät (esim. generatiiviset tekoälysovellukset, henkilöiden kanssa vuorovaikutuksessa olevat järjestelmät, synteettinen ääni-, kuva-, video-, tai tekstisisältö)
- vähäriskiset tai riskittömät tekoälyjärjestelmät (roskapostisuodattimet, tekoälyä hyödyntävät videopelit)

Suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä ovat järjestelmät, jotka voivat käyttötarkoituksensa perusteella aiheuttaa suuren riskin ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle tai perusoikeuksille. Tällaisten järjestelmien käytölle ja toiminnalle on tekoälyasetuksessa määritelty paljon käyttörajoituksia ja velvoitteita muun muassa riskienhallintaan ja tietosuojaan liittyen. **Sipoossa opetuksessa ei käytetä suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä.**

Sipoon kunnassa riskiluokituksia opetuskäytössä tulkitaan seuraavasti:

Tekoälyn riskiluokitukset opetuskäytössä:

Käyttötarkoitus	Esimerkki	Ohje käyttäjälle
Ideointi ja luonnostelu	Tuntisuunnitelmat, viestintäpohjat	Saa käyttää
Oppimisen tukeminen	Eriyttäminen, tiivistelmät, harjoituskysymykset	Saa käyttää
Lähdekritiikin harjoittelu	Tekoälyn tuottamien tekstien tarkistaminen ja virheiden löytäminen	Saa käyttää
Äänen-, kuvan-, tai tekstin tuottaminen	Valokuvan, äänen ja oman tekstin muokkaaminen tekoälyllä	Saa käyttää, tekijänoikeudet ja tietosuoja huomioitava
Tekoälyn tuottamat oppimateriaalit	Tekoäly kokoaa ohjeiden mukaisen tehtävän/monisteen	Saa käyttää, sisältö tarkistettava
Oppimisanalytiikka ja seuranta	Järjestelmä seuraa oppilaan etenemistä ja ehdottaa toimenpiteitä	Ei saa käyttää
Oppilas- tai opiskelijavalinnat	Tekoäly valitsee ryhmän annettujen kriteerien perusteella	Ei saa käyttää
Oppimistulosten arviointi	Tekoäly arvioi oppilaan/opiskelijan työn	Ei saa käyttää
Käyttäytymisen seuranta ja arviointi	Kasvojen tunnistus, tunneilmaisujen mittaus	Ei saa käyttää

6 Opetuksessa käytettävät tekoälysovellukset

Opetushenkilöstö voi käyttää Sipoon kunnan tekoälypolitiikan mukaisesti omien asiantuntijatehtävien avuksi hyväksytyjä sovelluksia. Sipoon kunnan M365 ympäristössä henkilöstöllä on käytössä Copilot Chat, jossa on käytössä yritystietojen suojaus. Copilot Chatiin syötettyjä tietoja ei käytetä tekoälyn kouluttamiseen.

Hyväksytyt sovellukset päivitetään Intraan sivulle [Tekoälyohjeistukset](#).

Vuosiluokkien 7–9 oppilaiden ja lukiolaisten opetuskäyttöön otetaan Google Gemini -tekoälysovellus, joka toimii oppilaan ja opettajan Google Workspace for Education -tilillä. Oppilaan tulee kirjautua sovellukseen koulun tunnuksella, ei yksityisellä tilillään.

Generatiivisten tekoälysovellusten (esim. Microsoft Copilot, Google Gemini) käyttöehdoissa kielletään käyttö alle 13-vuotiailta. Varhaiskasvatusikäiset lapset ja vuosiluokkien 1–6 oppilaat eivät käytä sovelluksia itsenäisesti.

Opetuksessa käytetään erilaisia sähköisiä oppimateriaaleja eri kustantajilta ja palveluntarjoajilta. Tekoälytyökaluja, jotka sisältävät tai tulevat sisältymään näihin sähköisiin oppimateriaaleihin, voidaan käyttää oppimateriaalin ohjeiden ja opettajan antamien ohjeiden mukaisesti.

Tekoälyn käyttö ei poista yksilön velvoitteita noudattaa mm. tietosuojalakia, varhaiskasvatuslakia, perusopetuslakia, lukiolakia ja tiedonhallintalakia.

7 Palaute ja jatkuva kehittäminen

Tekoälytyökalut ja -järjestelmät kehittyvät valtavaa vauhtia. Henkilöstölle taataan mahdollisuus antaa palautetta kokemuksistaan koulutuksen järjestäjälle. Palaute auttaa varmistamaan, että käytössä olevat järjestelmät soveltuvat tekoälyn pedagogisesti perusteltuun käyttöön.

Sipoon tekoälypolitiikan mukaisesti jokaisen käyttäjän vastuulla on ilmoittaa havaitut virheet ja häiriöt tekoälysovelluksen vastuuhenkilölle.

Uusien tekoälyjärjestelmien käyttöönotossa Sipoossa noudatetaan [käyttöönottoprosessia](#).

Tekoälyn käyttö sisällytetään toimialojen digipoluille ja muihin pedagogisiin ohjeistuksiin.